

רע"פ 6195/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 6195/20

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 22.7.2020 בתיק ענ"פ 46070-06-20 שניתן על ידי כב' השופטים רבקה פרידמן-פלדמן, אלי אברבנאל וחיה זנדברג

בשם המבקש: עו"ד נטע לוי; עו"ד יעקוב ג'בר

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים ר' פרידמן-פלדמן, א' אברבנאל ו-ח' זנדברג) מיום 22.7.2020 בענ"פ 46070-06-20, בגדרו נדחה ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים בשבתו כבית משפט לנוער (כב' השופט ש' לייבו) בת"פ 20286-07-18.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

1. המבקש, שהיה קטין כבן שבע עשרה ושמונה חודשים בעת ביצוע המעשים שיוחסו לו, הודה במסגרת הסדר טיעון, בשתי עבירות תקיפה סתם, עבירת תקיפה הגורמת חבלה של ממש ועבירת היזק בזדון לרכוש, לפי סעיפים 379, 380 ו-452 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה.

2. על פי עובדות כתבי האישום המתוקנים, ביום 7.7.2017 נטל המבקש את מפתח הרכב של הוריו מידי אמו, תוך שימוש בכוח. כשחזר מנסיעתו, ביקשה אחותו מאימם להתקשר למשטרה, ובתגובה הכה המבקש את אחותו באגרופו. למחרת, כשדרש המבקש את מפתח הרכב מאמו וזו סירבה – משך המבקש בכוח את ידה שאחזה במפתח וכתוצאה מכך הוטח ראשה בקיר הבית. בהמשך היום, החביאה האם את מפתח הרכב מתחת לכרית בעת שהלכה לנוח בחדרה. המבקש נטל את מפתח הרכב ממקום מחבואו והחל בנסיעה. באותה שעה חזר אביו של המבקש לביתו, ומשראה אותו נוהג ברכב נעמד מולו ודרש ממנו לעצור. המבקש עצר את הרכב והאב התקשר למשטרה. הדבר עורר את זעמו של המבקש והוא שבר את שתי מראות הרכב ואת הפנס הקדמי וכן הולם באמצעות אבן בגג הרכב. לאחר מכן נכנס המבקש לביתו והחל להרוס ולשבור חפצים רבים ואף הכה את אחותו.

ביום 12.10.2017 בעת ששהה בבית הוריו, תקף המבקש את אמו, בעט ברגליה וגרם לה לסימני חבלה. בהמשך היום, הניף המבקש מוט ברזל לעבר אחותו הקטינה ורק כאשר צעקה עליו האם, חדל ממעשיו והניח את המוט.

3. בתסקיר שהגיש, עמד שירות המבחן לנוער על הצורך בענישה מרתיעה והמליץ על הרשעת המבקש והטלת עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות. המשיבה, מצידה, עתרה לעונש מאסר לריצוי בפועל בעוד שבא כוח המבקש עתר לענישה בדמות מאסר מותנה.

4. ביום 10.5.2020 הרשיע בית משפט השלום, בשבתו כבית משפט לנוער, את המבקש, מכוח סמכותו לפי סעיף 24(1) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער). בית המשפט גזר על המבקש 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, קנס כספי בסך 1,000 ש"ח ופסילת רישיון הנהיגה של המבקש למשך 8 חודשים במצטבר לכל פסילה נוספת. בגזר הדין עמד בית המשפט על התנהלותו הבעייתית של המבקש מן הפן התעבורתי "שאף הוא חלק מכתב אישום זה לכל אורכו" וקבע כי "בשקלול הדברים, אני סבור כי ניתן במקרה זה שלא להשית מאסר על הנאשם אלא להסתפק במאסר מותנה, זאת בנוסף לרכיבי קנס כספי, ואף לפסילה בפועל, כגורם מאזן".

5. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי בירושלים, בין היתר, בטענה כי יש לבטל את פסילת רישיון הנהיגה, משום שבית משפט השלום לא היה מוסמך להטילובגין הרשעה בעבירות אלימות והיזק בזדון, שאין כרוכות בשימוש ברכב, ואף עשה כן מבלי שנתן למבקש אפשרות להתגונן, שכן הפסילה כלל לא התבקשה על ידי המשיבה. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור וקבע כי המקרה אינו מצדיק התערבות. צוין, כי בית משפט השלום בחר להקל עם המבקש ולא לגזור עליו מאסר בפועל, על אף המלצת שירות המבחן, וכי בהתאם לסמכויותיו הייחודיות של בית משפט לנוער, איזן הקלה זו בעונש עם רכיבי ענישה וטיפול נוספים, דוגמת עונש פסילת הרישיון.

המבקש אינו משלים עם פסילת רישיון הנהיגה שהושתה עליו, ומכאן בקשת רשות הערעור שלפניי.

נימוקי הבקשה

6. המבקש סבור כי בקשתו מעלה סוגיה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי, והיא – האם בסמכותו של בית משפט לנוער, על סמכויותיו הייחודיות, להטיל עונש של פסילת רישיון נהיגה במקרים בהם החליט להרשיע את הנאשם בעבירה שאינה כרוכה בנהיגה ברכב. לעמדת המבקש, משהרשיע אותו בית משפט השלום לפי סעיף 24(1) לחוק הנוער, להבדיל מנקיטה באמצעי טיפול חלף הרשעה לפי סעיף 24(2) לחוק הנוער, שומה היה עליו לנהוג על פי הוראות דיני העונשין הכלליים. הוראות אלו מאפשרות פסילת רישיון בגין עבירות תעבורה או עבירות ה"כרוכות בנהיגה", ואין חלות בנסיבות בהן בוצעו העבירות שבהן הורשע.

עוד טוען המבקש כי המשיבה, בטעוניה לעונש, כלל לא עתרה לפסילת רישיון הנהיגה. עונש זה הוטל עליו בבית משפט השלום מבלי שניתנה לו הזכות להתגונן ואף בית המשפט המחוזי לא התייחס להיבט זה בפסק דינו. פגיעה זו בזכות יסוד מחייבת גם היא, לשיטת המבקש, התערבות בית משפט זה.

תגובת המשיבה

7. המשיבה סבורה כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה למתן רשות ערעור ויש לדחותה. לשיטת המשיבה בית משפט השלום לא חרג מסמכותו כשהורה על פסילת רישיון הנהיגה והאפשרות לשלב בין הרשעה לבין אמצעים חינוכיים-שיקומיים על ידי בית המשפט בשבתו כבית משפט לנוער הוכרה בעבר בפסיקת בית משפט זה, כמו גם האפשרות להורות על פסילת רישיון במסגרת סמכות בית המשפט לנוער ליתן הוראה בדבר התנהגות הקטין, ככל שהיא דרושה לטיפול בו.

אשר לטענה כי נפגעה זכותו של המבקש להליך הוגן, טענה המשיבה כי "אף שניתן להצביע על קושי מסוים" בכך שנמנעה ממנו האפשרות לטעון נגד השתתפות עונש של פסילת רישיון בטרם נגזר דינו, הרי משדחה בא כוחו את הצעתה בדיון בבית המשפט המחוזי להשבת הדיון לבית משפט השלום "אין לו אלא להלין על עצמו". להשקפת המשיבה, בית משפט השלום היטיב עם המבקש בכך שנמנע מלהשית עליו ענישה ממשית וחלף זאת קבע עונש של פסילת רישיון נהיגה כגורם מאזן – ואין בכך שהמשיבה לא עתרה לעונש זה כדי לגרום לו עיוות דין.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בבקשה ובתגובת המשיבה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, משום שאין היא עומדת באמות המידה הנהוגות למתן רשות ערעור. שכן, הבקשה אינה מעלה שאלה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, ואין חשש כי דחייתה תגרום לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 1896/19 פלוגי' מדינת ישראל (15.5.2019)).

9. כפי שציינה המשיבה בתגובתה, טענתו המרכזית של המבקש כי בית משפט לנוער, במסגרת סמכויותיו

הייחודיות, מנוע מלשלב הרשעה לפי סעיף 24(1) לחוק הנוער עם "דרכי טיפול" לפי סעיף 24(2), המפנה לסעיף 26, וכי עליו לבחור באחת משתי האפשרויות, הועלתה בעבר בפני בית משפט זה ונדחתה. נקבע, כי אין לפרש את סעיף 24 לחוק הנוער כדורש "הכרעה בינארית" בין שתי החלופות; אלא שבהתאם לתכלית החוק – שימת דגש על ערך השיקום של נאשמים קטינים – ישלתתלסעיףפרשנותהמקנה לבית משפט לנוער את מגוון הכלים הרחב ביותר לשיקום הקטין, קרי, כזו המאפשרת, בנסיבות המתאימות, לשלב בין הרשעה לבין הוראות בדבר דרכי טיפול ושיקום (ע"פ 7933/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ח' מלצר (22.7.2013) (להלן: עניין פלוני); ראו גם ע"פ 2611/90 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"דמה(1) 120 (1990)).

בעניין אחר נקבע כי פסילת רישיון נהיגה של קטין היא בסמכות בית המשפט לנוער, כחלק ממתן הוראות בדבר התנהגות קטין מכ סעיף 26(6) לחוק הנוער, ככל שבית המשפט סבור כי הדבר דרוש לשם טיפול בו (ע"פ 4518/91 מדינת ישראל נ' פלונים, פ"ד מו(1) 634, 637 (1992)).

הקבץ הדברים מעלה כי הבקשה אינה מעלה שאלה כללית הדורשת הכרעה והיא ממוקדת כל כולה ביישום על עניינו הפרטני של המבקש.

10. כך גם לא מצאתי כי נגרם למבקש עיוות דין. המשיבה אמנם לא דרשה לפסול את רישיון הנהיגה של המבקש ובית המשפט לא העמיד את הצדדים על האפשרות כי יורה כן, כךשלא עמדה למבקש האפשרות להעלות את טענותיו בעניין זה בטרם נגזר דינו. יחד עם זאת, בנסיבות העניין, כאשר עתירת המשיבה לעונש הייתה להשתת עונש חמור יותר – עונש מאסר לריצוי בפועל – ובית משפט השלום נמנע מכך והמיר עונש מאסר בפסילת רישיון כשהוא מנמק הכרעתו בכך שהרקע לביצוע עבירות האלימות הוא התנהלותו הבעייתית בפן התעבורתי, לא מצאתי כי בשקלול הדברים נגרם למבקש אי-צדק המצדיק מתן רשות ערעור.

11. סוף דבר, הבקשה למתן רשות ערעור נדחית.

ניתנה היום, א' בחשון התשפ"א (19.10.2020).

ש ו פ ט